

Steinmetz Bella És Albert Kiránduláson Kollégákkal

Szinaján [Sinaia, Brassótól 47 km-re délre] van ez a kép. A háttérben a Peles kastély. Még két kolléga van velünk. A jobb oldaliak ők. Nem házaspár, hanem kollégák, a férjemnek voltak a kollégái. Mind a kettő tisztviselő. A kutya azé volt, aki a fényképet csinálta. Állandóan jártunk kirándulni. Ez ősszel volt, mert mindegyikünk kabátban volt. Ha csúnya idő volt, akkor römiztünk, kártyáztunk, dominóztunk, rádiót hallgattunk, szórakoztunk, ettünk. S ha jó idő volt, akkor mászkáltunk, jártuk a hegyeket. Két és fél hetet ültünk ilyenkor, villákban laktunk. Olyan gyönyörű

villák voltak, de volt szálloda is. De mind a ketten villában kaptunk. Nem ugyanabban a villában, de közel. Cserépkályhás szobánk volt mind a kettőnknek, úgyhogy annyit fűtöttünk, amennyit kellett. S volt fürdőszobánk persze, és angol vécé. Én nagyon igényes voltam ilyen szempontból, le is égtem egypárszor emiatt, hogy nem tudtam volna elfogadni, hogy egy parasztházban, egy nem tudom, milyen mosdóban mosakodjak. Vagy van annyi pénzem, hogy nyaraljak civilizált módon, vagy maradjak a fenekemen [otthon]. Mind modern villák voltak, de a háború után államosították, és akkor kiadták a nyaralóknak, és olcsó volt ősszel. Nem tudom, akkor kaptak ők szabadságot -- nekem mindegy volt --, mert már télikabátban voltam. A kollégák közül a férfi zsidó, a nő keresztény. A nőt Barabásinak hívták, de mindenki csak Barinak hívta. Aztán szerelmes lett bele a vállalatnak a legmagasabb igazgatója, és elvette feleségül. A férfinak rossz házassága volt, ennyi. Értette a szakmáját, régi tisztviselő volt. A férjem munkahelyén voltak hülyeségek a kommunista világban. Munka előtt, reggel volt olyan, hogy újságolvasás. Mondta az uram, hogy 'Én megszoktam már diákkorom óta, hogy újságolvasó vagyok, énnekem jár újság, elolvasom otthon'. Az újságolvasási szokást hazulról hozta. Az első perctől kezdve a helyi 'Népújság'-ot járattuk haza. Én háziasszony voltam. Aztán az idegekkel megbetegedtem, és azért is aztán le kellett mondani arról, hogy kivándoroljunk. És akkor már nyomorúság volt. Nagyon nehezen éltünk az 1960-as években. Egyikünk se volt párttag, sem az uram, sem én. Nem is vettem részt semmiben. Nem volt hátrány, hogy nem volt az uram párttag, mert tudomásul vették. Ő el akart jönni onnan. Hívták főkönyvelőnek az Augusztus 23-ba [a helyi bútorgyárba], hívták a cukorgyárba, és el akart jönni, de nem engedték el. S ha nem adnak neki papírt, akkor elveszíti az éveit. Eleinte tartottak úgynevezett ismerkedési estélyeket [a kollégák között], akkor mi vittünk kis tésztát, aprósüteményt, ki mit akart. Egyszer mondta ott valaki, hogy miből süssünk, hogy süssünk, s akkor azt találtam mondani: 'Ó, Istenem, olyan egyszerű a sárga torta, teszünk rá egy kis kakaót, összekavarjuk, s csinálunk valami márványos tésztát.' Akkor az egyik nagyszájú elvtársnő elröhögte magát: 'Jaj, nagysága, hozzá van szokva a kakaóhoz?' Mikor tényleg dolgoztam volna, szerveztem, hogy minél többen eljöjjenek, s mutasson [jól] az a büfé, akkor az egyik főpofázó ilyent vág a fejemhez. Na, gondoltam, az anyátok keserves kínja, én többet ide se fogok jönni. Purimot, Hanukát nem ünnepeltünk. Mikor kellett templomba menni, együtt mentünk templomba. Nagyon rendes kollégái voltak. Előfordult, hogy pont ünnepkor jött egy delegáció Bukarestből, a feljebbvalója a minisztériumból. Mondja a férjem, hogy 'Juj, be van jelentve holnapra a delegáció?'. A kollégája, Ábi mondja: 'Te menjél nyugodtan a templomba, mi helyetted el fogjuk rendezni. Nyugodtan menj, eszedbe se jusson, hogy felgyere az irodába!' Olyan kollégái voltak, és olyan volt az igazgató is, elnézte neki. Akkor már azt nézték, hogy eredményeket tudjanak felmutatni, már megjött az eszük. A káderesek már nem voltak olyan nagy befolyással. A 'csebresek', az uram így hívta a káderosztályt. Tudja, akik a csebet csinálják, azokat kádároknak hívják. Szóval már nem törődött annyira a vezetőség sem, azt nézték, hogy ki hogy dolgozik. A kommunizmus ideje alatt hitközségi tagok voltunk, végig fizettünk. Saját nevünk alatt fizettünk tagságot. Voltak, akik fizettek, de nem a saját nevük alatt. De az uram nem is gondolta másként, és pláne, hogy tudták, hogy járt templomba. Elfogadták úgy, ahogy volt. Ez egy elit osztály volt, nem volt annyi szedett-vedett, itt a szakmához kellett érteni, tehát nem lehetett az utcáról egy tejesembert odaállítani. A káderosztályba esetleg igen. Volt, amikor a faipar pénzügyi vezetése Máramarosszigettől egészen Csíkszeredáig az ő kezében volt. Nem tudom, hány ezer munkás pontos időben kapta a fizetését, ezért kapta a kitüntetést, hogy soha nem fordult elő, hogy egy nappal készen a fizetés.